

Duurzaamheidsvisie gemeente Landsmeer 2018-2024

"Lokaal sturen richting een duurzamere samenleving"

Contactpersoon gemeente Landsmeer: Jasper van Velthoven
Contactpersoon SME Advies: Bregje van den Brand

Februari 2018

INHOUD

Voorwoord	3
1. Samenvatting	4
Ambities Duurzaam Landsmeer	4
2. Inleiding	5
2.1 Aanleiding	5
2.2 Totstandkomingsproces	5
2.3 Inhoudelijke afbakening	5
2.4 Leeswijzer	6
3. Duurzaamheid algemeen	7
3.1 Kaders	7
3.2 Uitgangssituatie	8
3.3 Visie en ambities	9
4. Energie	12
4.1 De opgave	12
4.2 Visie en ambities	15
5. Klimaat, water en groen	17
5.1 De opgave	17
5.2 Visie en ambities	20
6. Afval en grondstoffen	22
6.1 De opgave	22
6.2 Visie en ambities	24
7. Mobiliteit	25
7.1 De opgave	25
7.2 Visie en ambities	27
8. Milieu- en leefomgevingskwaliteit	28
8.1 De opgave	28
8.2 Visie en ambities	30
9. Duurzame gemeentelijke organisatie	31
9.1 De opgave	31
9.2 Visie en ambities	32

VOORWOORD

“Lokaal sturen richting een duurzamere samenleving”

Voor u ligt de Duurzaamheidsvisie 2018-2024 van de gemeente Landsmeer. In dit document vindt u de visie van de gemeente Landmeer op duurzaamheid, de ambities waarop de gemeente wil inzetten tot 2024, waarop zij resultaten verwacht te behalen en waarvoor in deze periode de ontwikkelprocessen in gang moeten zijn gezet. Eerder in de Energieagenda 2014-2017 benoemde ambities worden gewogen op resultaat en later opnieuw toegevoegd in het na vaststelling van deze Duurzaamheidsvisie op te stellen Uitvoeringsprogramma.

Een duurzamere samenleving is een samenleving waarin kwaliteit van leven voor nu en voor de komende generaties geborgd is. Klimaatverandering ten gevolge van CO₂-uitstoot en uitputting van de aarde, met name betreffende de fossiele brandstoffen en mineralen, zijn onze grootste zorg. Innovatie in duurzaam opwekken van warmte en elektriciteit, zonder nadelige effecten op het milieu (bodem, water en lucht) is onze grootste opgave.

De gemeente geeft op lokaal niveau sturing aan de ontwikkeling van een duurzamere samenleving. Met inbreng van de samenleving zelf, met ambtelijke ondersteuning, intern en/of extern aangetrokken, faciliteert zij inwoners, bedrijven en organisaties om de algemene doelstellingen van duurzaamheid te verwezenlijken. Daarnaast kijkt de gemeente naar de eigen organisatie en het gemeentelijk vastgoed om deze te verduurzamen en stimuleert daarmee anderen het zelfde te doen.

Onze generatie zal de eerste zijn die de gevolgen merkt van klimaatverandering en tevens de laatste die kan handelen om daar iets aan te doen. De gemeente Landsmeer wil werken vanuit dit besef van urgentie.

Nico van Baarsen
wethouder milieu & duurzaamheid

1. SAMENVATTING

Ambities Duurzaam Landsmeer

Energie

Van energieneutrale gemeentelijke organisatie in 2025 naar energiepositieve samenleving in 2050:

- gemeentelijke organisatie in 2025 energieneutraal
- particuliere woningbouw: in 2030 50% en in 2050 100% energieneutraal
- sociale huurwoningen: in 2023 label B, in 2040 energieneutraal
- agrarische sector, industrie, bouwnijverheid en dienstensectoren energieneutraal in 2040
- Landsmeer produceert hernieuwbare energie 'voor het net' vanaf 2025, energiepositief in 2050

Groen, Water en Klimaat

Groen

- Behoud en waar mogelijk verder ontwikkelen van zowel kwantiteit als kwaliteit van het openbaar groen
- Minimaal behouden en waar mogelijk vergroten van de biodiversiteit in de gemeente.
- Vergroten betrokkenheid en (mede)verantwoordelijkheid bewoners bij onderhoud en beheer groen
- Minimaliseren chemische onkruidbestrijding (conform landelijke normen)

Water

- Verbeteren waterveiligheid
- Verminderen wateroverlast
- Verbeteren waterkwaliteit
- Duurzaam peilbeheer (in relatie tot veenweidegebied, bodemdaling en CO₂-uitstoot)

Klimaat

- Een klimaatrobuust water(beheer)systeem: kansen groen & water optimaal inzetten en benutten voor klimaatadaptatie
- Veenweidegebied mogelijk emissieloos en streeft ernaar dat het veenweidegebied in later stadium CO₂ opneemt.

Lucht

- Naast de ambities die staan bij Mobiliteit ook andere oorzaken van Luchtvervuiling terugdringen.
- Stimuleren van maatregelen die de luchtkwaliteit verbeteren

Afval & Grondstoffen

- Verbetering van het afvalscheidingspercentage naar 75% & reductie van de hoeveelheid restafval naar maximaal 100 kg per inwoner per jaar in 2025.
- Goede 'schoonheidsgraad' in woongebieden en centrum: zowel objectief als wat betreft beleving overlast door zwerfafval bij bewoners.
- Stimuleren van de circulaire economie ('van afval naar grondstof').

Mobiliteit

- Terugdringen vervuiling door uitlaatgassen en fijnstof vanuit (weg)verkeer.
- (Blijven) stimuleren van duurzaam vervoer (lopen, fiets, openbaar vervoer en elektrisch vervoer) ten opzichte van conventioneel autoverkeer op fossiele brandstoffen.
- 15% reductie CO₂-uitstoot/energiegebruik door wegverkeer in 2025 (t.o.v. 2015)

Milieu- en Leefomgevingskwaliteit

Minimaal (blijven) voldoen aan Europese en landelijke normen, wet- en regelgeving op de deelthema's Bodem, Luchtkwaliteit, Geluid, en Externe Veiligheid.

Duurzame Gemeentelijke Organisatie

Gemeente Landsmeer is voorloper, trekker en voorbeeld op het gebied van duurzaamheid

- (Verdere) verduurzaming gemeentelijk vastgoed (alle vastgoed in 2023 energielabel C) en verLED-den openbare verlichting gereed in 2022.
- Professionalisering maatschappelijk verantwoord inkopen (in 2019 aansluiten bij Manifest Duurzaam Inkopen)
- Verduurzaming gemeentelijke bedrijfsvoering (o.a. verbetering afvalscheiding kantooronderdeel)

2. INLEIDING

2.1 Aanleiding

Duurzaamheid komt op verschillende plaatsen terug in het Collegeprogramma 2014-2018 van de gemeente Landsmeer. En ook de gemeenteraad van Landsmeer geeft aan dat zij duurzaamheid een belangrijk onderwerp vindt. Daarbij is behoefte aan een (nieuwe) Duurzaamheidsagenda met daarin alle voor duurzaamheid relevante ambities, strategieën en concrete maatregelen op een overzichtelijke manier bij elkaar staan om zo samen met alle partijen uit de samenleving de komende jaren aan de slag te gaan voor een Duurzaam Landsmeer. Deze Duurzaamheidsvisie is daartoe een eerste stap, die begin 2018 wordt vervolgd met nadere uitwerking in een Uitvoeringsprogramma.

2.2 Totstandkomingsproces

Het traject voor de ontwikkeling van deze Duurzaamheidsvisie is gestart met het uitvoeren van een Quickscan Duurzaamheid. Doel van deze Quickscan Duurzaamheid was het in beeld brengen van het startpunt c.q. de uitgangssituatie. Daarna is met diverse (werk)sessies input voor de Duurzaamheidsvisie opgehaald bij achtereenvolgens 1) het College van B&W, 2) inhoudelijk professionals (beleidsmedewerkers gemeente etc.), 3) externe stakeholders (bewoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties) en 4) Raadsleden.

Het streven is de Duurzaamheidsvisie vlak voor de aankomende gemeenteraadsverkiezingen vast te laten stellen door de Raad. Na de verkiezingen pakken we de draad dan weer op en werken we de Duurzaamheidsvisie uit in een zo concreet mogelijk Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid voor de komende raadsperiode (2018-2022).

Dit visiedocument is primair bedoeld om (de naam zegt het al) de visie en ambities voor een duurzaam Landsmeer vast te leggen. Gedurende het totstandkomingsproces zijn naast input voor visie en ambities, ook suggesties gegeven voor concrete maatregelen. Deze suggesties worden op haalbaarheid getoetst en meegenomen in de ontwikkeling van het Uitvoeringsprogramma.

2.3 Inhoudelijke afbakening

Vanuit de 3 P's van duurzaamheid (People, Planet en Profit) zou je de hele breedte van het gemeentelijk werkterrein (inclusief sociale en economische zaken) onder het begrip duurzaamheid kunnen scharen. Voor deze Duurzaamheidsvisie is ervoor gekozen de definitie van duurzaamheid af te bakenen tot de ecologische thema's, waarbij binnen deze thema's wel gekeken wordt naar de balans tussen de ecologische aspecten met economie en mens/sociaal.

De thema's die in deze Duurzaamheidsvisie zijn opgenomen, zijn:

- Energie (elektriciteit en warmte)
- Klimaat, Water & Groen (klimaatverandering en landschap)
- Afval & Grondstoffen (circulaire economie)
- Mobiliteit (emissie)
- Milieu- en Leefomgevingskwaliteit (bodem, luchtkwaliteit, geluid en externe veiligheid)
- Duurzame Gemeentelijke Organisatie

2.4 Leeswijzer

De Duurzaamheidsvisie start met een hoofdstuk 'Duurzaamheid Algemeen', met een overzicht van de landelijke, regionale en gemeentelijke beleidskaders, de uitgangssituatie van de gemeente Landsmeer en een algemene visie op een Duurzaam Landsmeer.

In de daarop volgende hoofdstukken volgt voor ieder deelthema 'de opgave' (beleidskaders en huidige stand van zaken), gevolgd door visie en ambities voor dat thema en een doorkijkje naar de te volgen strategie en speerpunten.

3. DUURZAAMHEID ALGEMEEN

3.1 Kaders

De gemeente Landsmeer opereert niet in een vacuüm en begint ook niet vanuit het niets als het om duurzaamheidsbeleid gaat. Ontwikkelingen en bestaand beleid op (inter)nationaal, provinciaal, regionaal en lokaal niveau zorgen voor de kaders van de opgave(n) waar de gemeente Landsmeer voor aan de lat staat. Onderstaand een overzicht van de belangrijkste (algemene) kaders voor gemeentelijk duurzaamheidsbeleid. De thema-specifieke kaders zijn opgenomen in de hierna volgende themahoofdstukken.

Landelijk

- Regeerakkoord 2017-2021 'Vertrouwen in de toekomst'
Duurzaamheid is één van de vier hoofdlijnen van het begin oktober 2017 gepresenteerde Regeerakkoord. "Nederland wordt duurzaam en we maken werk van een ambitieus klimaatbeleid". Concrete ambities en doelstellingen zijn o.a. de reductie van broeikasgassen met 49% in 2030, het opstellen van een (nieuw) nationaal Klimaat- en Energieakkoord en het verankering van de hoofdlijnen van de te maken afspraken in een Klimaatwet.

Regionaal

- Uitvoeringsprogramma Omgevingsdienst IJmond 2017
ODIJmond geeft in opdracht van (o.a.) de gemeente Landsmeer uitvoering aan een aantal milieu- en duurzaamheidsstaken. Een goede omgevingskwaliteit, met als vaste thema's omgevingsveiligheid, milieukwaliteit, duurzaamheid en beperking van hinder, staat hierbij centraal. Het takenpakket van ODIJmond bestaat uit (a) vergunningverlening, toezicht en handhaving van de Wet milieubeheer bij bedrijven en instellingen, (b) taken vanuit Wet bodembescherming en Besluit Bodemkwaliteit, en (c) beleidstaken en (regionale) projecten op het gebied van luchtkwaliteit, mobiliteit en duurzaamheid.

Gemeente

- Collegeprogramma 2014-2018
In haar programma 2014-2018 laat het College zien dat zij ambitieus is en kiest voor een bestuursstijl waarbij inwoners worden betrekken bij politieke besluitvorming met voor het gemeentebestuur vooral een faciliterende, ondersteunende en soms initiërende rol. Door niet meer alles te bedenken vanuit het gemeentehuis en zeker niet (meer) alles zelf te doen, richt het College zich op haar kerntaken en creëert zo ruimte voor anderen om hun medeverantwoordelijkheid te nemen. In het Collegeprogramma zijn ambities en doelstellingen opgenomen op o.a. de duurzaamheidsthema's kwaliteit leefomgeving, gemeentelijk vastgoed, energie, natuur en mobiliteit.
- Toekomstvisie Landsmeer 2025 'Ruimte voor kwaliteit'
De Toekomstvisie van Landsmeer luidt: "een prachtig groen, waterrijk en vitaal Landsmeer waar de hele regio kan recreëren en ontspannen. Een Landsmeer waar veel ruimte is voor innovatie en ondernemerschap, waar de hechte gemeenschap voor elkaar zorgt en waar het heerlijk wonen

is". Via drie ontwikkelsporen geeft de Toekomstvisie ambities aan met diverse raakvlakken voor duurzaamheid en onderliggende thema's.

- Woonvisie 2016-2024 'Goed Wonen in Landsmeer'
De inzet van de Woonvisie 2016-2024 is het behouden en waar mogelijk uitbreiden van de woonkwaliteit. De Woonvisie beschrijft tevens de te behalen doelen betreffende de verduurzaming van de woningvoorraad van corporaties en het particuliere woningbezit.

3.2 Uitgangssituatie

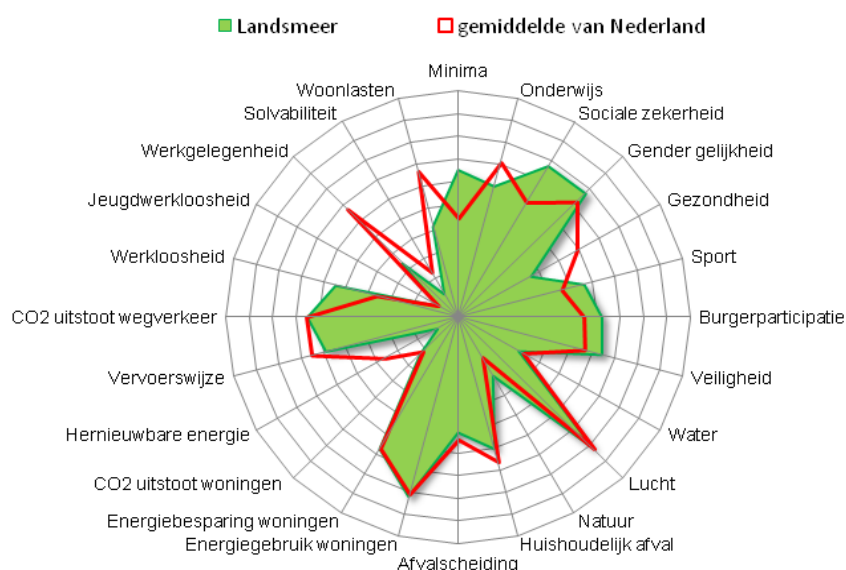
Via een Quickscan Duurzaamheid (november 2017) is in kaart gebracht waar de gemeente Landsmeer op dit moment staat als het gaat om duurzaamheid (en onderliggende thema's). Bij deze Quickscan is onder andere gebruik gemaakt van data uit de Gemeentelijke DuurzaamheidsIndex 2017 (GDI-2017) en de Nationale Monitor Gemeentelijke Duurzaamheid 2017. De opgenomen en beschikbare data in de Index en de Monitor zijn op onderdelen wat gedateerd (2014-2015) en daar waar van belang voor een juiste interpretatie aangevuld met beschikbare actuele informatie vanuit de gemeente.

Gemeentelijke DuurzaamheidsIndex

In de GDI-2017 komt Landsmeer uit op een overall score van 5,0 en op plaats 329 van de 388 gemeenten. Voor de dimensie 'Milieu en Energie' komt Landsmeer uit op plaats 268 (score 5,1). Als we inzoomen op de onder de dimensie 'Milieu en Energie' onderzochte indicatoren zien we voor Landsmeer het volgende beeld:

- zeer goed (≥ 8): Lucht, Energiegebruik Woningen
- goed/voldoende (6-8): Huishoudelijk Afval, Vervoerswijze, CO₂-uitstoot Wegverkeer
- slecht (4-5): Afvalscheiding
- zeer slecht (< 4): Water, Natuur, CO₂-uitstoot Woningen, Hernieuwbare Energie

Figuur 1 geeft een totaaloverzicht van hoe gemeente Landsmeer 'scoort' ten opzichte van de gemiddelde scores van alle Nederlandse gemeenten op de in de GDI-2017 onderzochte indicatoren.

Nationale Monitor *Figuur 1 – totaaloverzicht GDI-2017 gemeente Landsmeer*

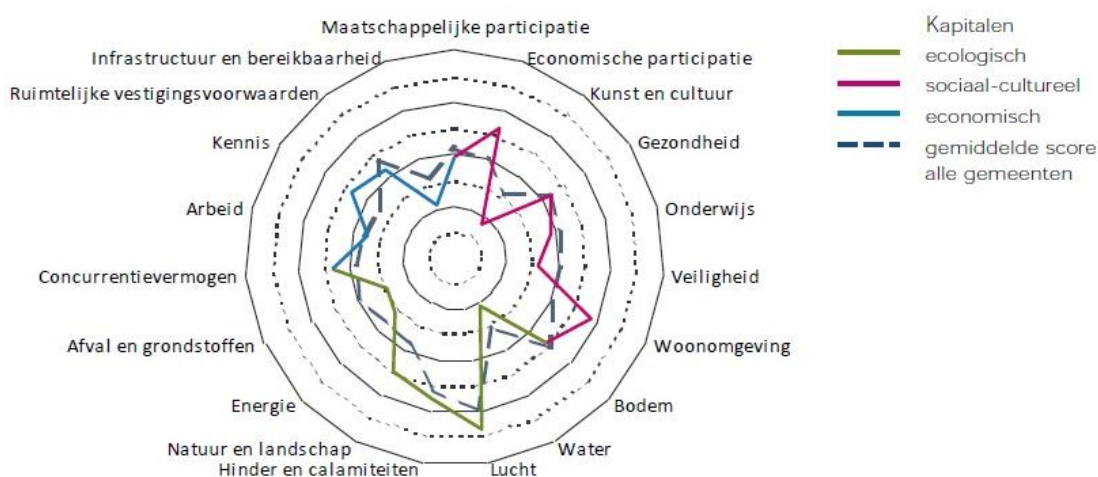
Gemeentelijke Duurzaamheid

In de Nationale Monitor Gemeentelijke Duurzaamheid 2017 komt Landsmeer uit op een overall score van 51% en op plaats 209 van de 388 gemeenten. Voor het 'Ecologisch Kapitaal' komt Landsmeer uit op plaats 242 (score 53%).

Als we inzoomen op de onder 'Ecologisch Kapitaal' onderzochte indicatoren zien we voor Landsmeer het volgende beeld:

- zeer goed (≥ 8): Lucht
- goed/voldoende (6-8): Bodem, Hinder & Calamiteiten, Natuur & Landschap
- zeer slecht (< 4): Water, Energie, Afval en Grondstoffen

Figuur 2 geeft een totaaloverzicht van hoe gemeente Landsmeer 'scoort' ten opzichte van de gemiddelde scores van alle Nederlandse gemeenten op de in de Nationale Monitor Gemeentelijke Duurzaamheid 2017 onderzochte indicatoren.

Figuur 2 - totaaloverzicht Landsmeer Gemeentelijke Duurzaamheidsmonitor 2017

3.3 Visie en ambities

Binnen het huidige Collegeprogramma heeft Duurzaamheid een hoge prioriteit. Duurzaamheid is daarbij meer dan Energie: na de Energieagenda (2014-2017) willen c.q. moeten we nu verbreden naar ook andere duurzaamheidsthema's. Met dit Visiedocument zetten we stippen op de horizon voor de lange termijn en in het daarop gebaseerde Uitvoeringsprogramma laten we zien hoe we hier op de korte termijn stappen voor gaan zetten.

Werken aan duurzaamheid vraagt om een integrale en interdisciplinaire aanpak. Het betreft en is niet alleen een zaak van de 'afdeling milieu', maar heeft diverse raakvlakken met andere afdelingen en sectoren zoals economie, mobiliteit, ruimtelijke ordening etc. Medebetrokkenheid, aandacht en samenwerking vanuit alle voor duurzaamheid relevante afdelingen en beleidsvelden is dan ook een belangrijk aandachtspunt.

Het Visiedocument (en straks ook het Uitvoeringsprogramma) is met input en medewerking van de Landsmeerse samenleving opgesteld. Dit vraagt om een wederzijds begrip en inzicht van wat

'duurzaamheid' voor de verschillende doelgroepen en stakeholders inhoudt en hoe ieder hier concrete invulling aan kan geven. Duurzaamheid is voor veel mensen nog een (te) abstract begrip, wat zo praktisch mogelijk moet worden gemaakt om iedereen in beweging te krijgen. De gemeente Landsmeer staat nadrukkelijk open voor innovatieve en creatieve ideeën voor een Duurzaam Landsmeer vanuit de samenleving. De gemeente kan vervolgens op verschillende manieren en vanuit verschillende rollen deze initiatieven ondersteunen en faciliteren. Zo werkt de gemeente samen met c.q. als onderdeel van de Landsmeerse samenleving aan een Duurzaam Landsmeer.

Voor de totstandkoming van dit visiedocument, zijn o.a. werksessies georganiseerd met inhoudelijke professionals, externe stakeholders en Raadsleden. Tijdens deze sessies werd de deelnemers o.a. gevraagd naar hun beeld bij een 'Duurzaam Landsmeer 2050', met onderstaande 'Wordclouds' als resultaat.

Figuur 3 - Duurzaam Landsmeer 2050 volgens de inhoudelijke professionals

Figuur 4 - Duurzaam Landsmeer 2050 volgens externe stakeholders

Figuur 5 - Duurzaam Landsmeer 2050 volgens Raadsleden

Van belang bij (de latere uitwerking van) deze gemeentelijke Duurzaamheidsvisie, is het de rol en positie van de gemeente Landsmeer in en ten opzichte van de regio Zaanstreek-Waterland en daarboven weer de Metropoolregio Amsterdam. Goede afstemming en samenwerking tussen wat er op MRA-niveau, regioniveau en/of lokaal niveau wordt opgepakt is hierbij van belang.

4. ENERGIE

4.1 De opgave

Beleidskaders

(Inter)nationaal

- Klimaatakkoord Parijs
Tijdens de Klimaatconferentie eind 2015 in Parijs zijn de Verenigde Naties gekomen tot het Klimaatakkoord Parijs. Op de VN-Klimaatconferentie op 4 november 2016 in Marrakesh is het verdrag officieel in werking getreden. De belangrijkste inhoudelijke doelstelling van dit akkoord is de beperking van de mondiale temperatuurstijging naar maximaal 1,5-2°C opwarming. De betrokken partijen zetten zich in om de wereldwijde uitstoot van broeikasgassen en overige schadelijke stoffen te verminderen in combinatie met de beschikbare technieken van dat moment en verplichten zich hieraan een financiële bijdrage te leveren.

- Europese Energie- en Klimaatdoelstellingen
Naast het wereldwijde Klimaatakkoord Parijs, heeft de Europese Unie ook Europese doelstellingen gesteld. Voor 2020 zijn dit de zogenoemde '20-20-20 doelstellingen': 20 % energie uit duurzame bronnen, 20% minder uitstoot van broeikasgassen ten opzichte van 1990 en 20% minder energieverstopping. Iedere lidstaat (dus ook Nederland) draagt met eigen nationale doelen bij aan deze Europese doelstellingen/
Voor 2030 heeft de Europese Commissie het doel gesteld om de CO₂- uitstoot te verminderen met 40% en van de verbruikte energie 27% hernieuwbaar te hebben. Het doel voor 2050 is vastgesteld op 80% minder uitstoot van CO₂.

- Nationaal EnergieAkkoord
Met de ondertekening van het Nationaal Energieakkoord (september 2013), zijn de volgende landelijke afspraken gemaakt over energiebesparing en duurzame energieopwekking:
 - o 1,5% energiebesparing per jaar;
 - o 14% hernieuwbare energie in 2020 en 16% hernieuwbare energie in 2023.In de loop van 2018 wordt toegewerkt naar een nieuw Nationaal (Klimaat- en) Energieakkoord.

- Regeerakkoord 2017-2021
In het Regeerakkoord 2017-2021 'Vertrouwen in de toekomst' wordt op het thema Energie de ambitie voor de reductie van broeikasgassen verhoogd naar 49% in 2030 (daarmee ligt de lat hoger dan de toezegging die de EU heeft gedaan voor het Klimaatakkoord Parijs) met de intentie om in de EU het voortouw te nemen dit doel aan te scherpen naar 55% in 2050. Uitwerking hiervan zal plaatsvinden via het opstellen van een (nieuw) Nationaal Klimaat- en Energieakkoord en het verankeren van de hoofdlijnen van de gemaakte afspraken in een Klimaatwet. Maatregelen liggen met name bij het verduurzamen van de gebouwde omgeving (samen met gemeenten en

andere centrale overheden en partijen), duurzame mobiliteit, vergroening van het belastingstelsel en innovatie richting nieuwe energiebronnen.

Regionaal en gemeentelijk

- Regionaal Actieplan Zaanstreek-Waterland 'Verduurzamen particuliere woningvoorraad'
Vanuit het Nationaal Energieakkoord is door de VNG een Ondersteuningsprogramma Energie voor gemeenten/regio's opgezet. Vanuit dit programma zijn sinds 2014 organisatorische en financiële middelen beschikbaar gesteld aan regionale samenwerkingsverbanden op het verduurzamen van de particuliere bestaande woningvoorraad. De gemeente Landsmeer is aangesloten bij de regio Zaanstreek-Waterland. Vanuit deze regionale samenwerking is onder meer een (digitaal) energieloket ingericht dat vanaf 2015 actief is: het Duurzaam Bouwloket. Bewoners uit de regio (en dus ook uit de gemeente Landsmeer) kunnen bij dit loket terecht met al hun vragen over het verduurzamen van hun woning (energiebesparing en duurzame energieopwekking) en via dit loket offertes opvragen bij lokale en regionale bouw- en installatiebedrijven voor het uitvoeren van energiemaatregelen.

- Duurzame Energieagenda Landsmeer 2014-2017
Vanuit de Duurzame Energieagenda Landsmeer 2014-2017 zijn de volgende projecten uitgevoerd c.q. in uitvoering:
 - o plaatsing van zonnepanelen op de gemeentewerf en de basisscholen in Landsmeer;
 - o inzet van (provinciale) subsidie voor energiemaatregelen door particuliere woningeigenaren;
 - o licentie softwaretool GPR-gebouw voor nieuwbouwwijk Lujendijk-Zuid en een (regionale) informatiebijeenkomst over deze tool voor medewerkers gemeenten;
 - o (regionale) bijeenkomst voor sportclubs over energiebesparing en duurzame energieopwekking;
 - o gastles duurzame energie voor basisscholen;
 - o energiescan en berekening energielabel voor kinderdagverblijf Zonnedaauw;
 - o stimuleren zonnepanelen en andere energiemaatregelen bij bewoners via het Duurzaam Bouwloket (in uitvoering);
 - o energierapportage gemeentehuis en ICL (via datalogger en energiebesparingsonderzoek);
 - o duurzaamheid/energie in prestatieafspraken met woningcorporaties;
 - o elektrische laadpalen bij gemeentehuis c.q. bij woningen.

- Prestatieafspraken woningcorporaties Eigen Haard en Rochdale (december 2016)
Voortvloeiend uit de nieuwe Woningwet (juni 2015) en o.a. op basis van de Woonvisie Landsmeer 2016-2024 zijn in 2016 afspraken gemeente tussen de gemeente, de twee in Landsmeer actieve woningcorporaties (Eigen Haard en Rochdale) en de huurdersvertegenwoordiging (Huurdersvereniging Landsmeer en Bewonerscommissie Landsmeer). Naast onderwerpen als betaalbaarheid en bereikbaarheid, leefbaarheid, nieuwbouw en aankoop/verkoop, komt ook het onderwerp 'kwaliteit en duurzaamheid van de woningen' terug in de prestatieafspraken. In de prestatieafspraken is vastgelegd dat door het verduurzamen van de woningvoorraad de energielasten en daarmee de woonlasten voor de bewoners worden gereduceerd. Concreet gaat

het om het energetisch verbeteren van woningen met een E, F, of G label met minimaal 2 labelstappen (streven naar label B) in de komende 10 jaar (c.q. voor 2020) middels renovatie van complexen, een separate energetische aanpak van complexen, collectieve verketelingsprojecten en waar mogelijk bij mutatie. Alle nieuwbouwwoningen in Landsmeer worden met een EnergieIndex van maximaal 1,2 (voorheen Energielabel A) gerealiseerd. Daarnaast is aangegeven dat wordt ingezet op actieve bewonerscommunicatie en –voorlichting (o.a. via energiecoaches) en dat beide woningcorporaties open staan voor initiatieven vanuit bewoners op het gebied van duurzaamheid, zoals het zelf aanbrengen van zonnepanelen.

Stand van zaken

Uit de Quickscan kwam op het thema Energie (vanuit de Gemeentelijke DuurzaamheidsIndex (GDI) 2017) en de Gemeentelijke Duurzaamheidsmonitor 2017) voor Landsmeer het volgende naar voren:

- Op de indicator Energiegebruik Woningen scoort Landsmeer volgens de GDI-2017 een 8,2. Met een energiegebruik voor woningen en publieke dienstverlening van 8.393 kWh per inwoner per jaar (2015), zit Landsmeer iets onder het landelijk gemiddelde (8.541 kWh per inwoner/jaar);
- Op de indicator Energiebesparing Woningen scoort Landsmeer volgens de GDI-2017 een 6,7. Met een besparing van 6,8% over de periode 2013-2015 zit Landsmeer precies op het landelijk gemiddelde;
- Op de indicator CO₂-uitstoot Woningen scoort Landsmeer volgens de GDI-2017 een 2,3. Met een CO₂-uitstoot van 2,3 ton per inwoner (2015), zit Landsmeer iets onder het landelijk gemiddelde (2,4 ton per inwoner);
- Op de indicatie Hernieuwbare Energie scoort Landsmeer volgens de GDI-2017 een 1,0. Met een productie van 282 kWh hernieuwbare energie per inwoner (2015) zit Landsmeer beduidend lager dan het landelijk gemiddelde (1.459 kWh per inwoner);
- Volgens de Gemeentelijke Duurzaamheidsmonitor 2017 komt Landsmeer op het thema Energie uit op een score van 38,4%. Hiermee zit Landsmeer onder de gemiddelde score van alle Nederlandse gemeenten.

In de Quickscan is ook nog gekeken naar data uit de landelijke Klimaatmonitor. Hieruit komt onder andere naar voren dat met een aandeel van zo'n 45% de sector woningbouw de grootste bijdrage levert aan de totale CO₂-uitstoot in Landsmeer (data 2015). De grootste bron van CO₂ daarna is het wegverkeer.

Op het gebied van hernieuwbare energieopwekking, blijkt dat in 2015 2,6% van het totale elektriciteitsgebruik in Landsmeer duurzaam werd opgewekt uit wind en zon. Landsmeer zit hiermee ver onder het landelijke percentage (12,2% van het totale landelijke elektriciteitsgebruik wordt uit wind en zon opgewekt).

Aanvullend op landelijke monitoringsdata:

- Voor het eigen energiegebruik (gemeentelijke gebouwen) heeft de gemeente Landsmeer nieuwe energiecontracten afgesloten. Per juli 2017 voor het gebruik van Nederlandse windenergie en per 1 januari 2018 voor afname van biogas.
- Op de gemeentewerf zijn 20 zonnepanelen geplaatst en in 2018 worden nog eens 40 zonnepanelen geplaatst. Op het gemeentehuis liggen 26 panelen.
- Op de basisscholen in Landsmeer zijn in de periode 2014-2016 32 zonnepanelen geplaatst.

Nota Bene:

Nederland is verplicht om vanaf 2021 de uitstoot uit het veen met ruim een derde te reduceren. Het veenweidegebied in haar huidige omvang en gebruik, is een 'gegeven situatie' voor Landsmeer, die mogelijke duurzaamheidsrisico's met zich mee brengt. Uit de laatste onderzoeken is gebleken dat de natte veenweidegebieden (Ilperveld) broeikasgas-neutraal zijn en afhankelijk van de diepte van onderbemaling van de gebieden in gebruik voor veeteelt, ten gevolge van oxidatie van koolstofhoudend organisch materiaal, een CO₂-uitstoot kennen in een omvang die gelijk is aan de sector woningen. In samenwerking met de Provincie Noord-Holland en de verschillende technische natuurbeheerorganisaties wordt onderzocht of de veenweidegebieden omgevormd kunnen worden van gebieden met hoge CO₂-emissie naar gebieden voor CO₂-opslag. In hoofdstuk 5 (Klimaat, Water en Groen) zijn de te behalen doelen voor (o.a.) het veenweidegebied benoemd.

4.2 Visie en ambities

Voor het thema Energie gaat het om het beperken van het gebruik van fossiele brandstoffen en de uitstoot van broeikasgassen. Dit o.a. vanuit het doel de klimaatverandering (voor zover mogelijk) af te remmen. Dit kunnen we bereiken door enerzijds in te zetten op energiebesparing en het zoveel mogelijk verlagen van de energievraag en anderzijds door in te zetten op het verduurzamen van het energieaanbod.

In het Collegeprogramma is de ambitie "Energie neutraal in 2025" opgenomen. Tijdens de sessies met inhoudelijk professionals en externe stakeholders werd de vraag gesteld in hoeverre deze ambitieuze ambitie realistisch is voor Landsmeer. De lat wordt hiermee immers hoger gelegd dan de doelstellingen die bijvoorbeeld op Rijksniveau zijn gesteld.

Vanuit deze redenering is bekeken wat voor de gemeente c.q. de samenleving Landsmeer als realistische ambities gesteld kan worden, uitgaande van o.a. de reikwijdte en invloed die de gemeente hier (direct) op heeft. Een uitsplitsing van de energieambitie naar sector lijkt hierbij het meest logisch.

Met het recente nieuwe contract voor 100% inkoop van hernieuwbare energie voor het energiegebruik van gemeentelijke gebouwen, kunnen we ons gemeentelijk vastgoed in principe al CO₂-neutraal noemen. Maar we realiseren ons dat we er daarmee nog niet zijn. Op het daadwerkelijke energiegebruik van het gemeentelijk vastgoed is nog veel winst te halen ("de meest duurzame energie is energie die je niet gebruikt"). Aangezien de gemeente direct invloed heeft op de energiestatistiek van haar eigen gemeentelijke gebouwen én de overduidelijke voorbeeldfunctie die de gemeente hierin heeft, wordt daar de eerste focus op gezet.

Een tweede sector waar veel inzet op nodig en wenselijk is, is de woningbouw. Daarbij is onderscheid te maken naar de particuliere woningbouw en de (sociale) huur, naar bestaande bouw en nieuwbouw. De rol en reikwijdte van de gemeente ten opzichte van deze verschillende (sub)sectoren is wisselend. Insteek is dat de gemeente als initiator, verbinder, partner, stimulator en soms ook opdrachtgever de kansen en mogelijkheden die er zijn, verkent en ook inzet.

Voor de sector bedrijfsleven liggen er in eerste instantie veel kansen en mogelijkheden vanuit de Verruimde Reikwijdte Wet Milieubeheer. In samenwerking met de Omgevingsdienst IJmond wordt hier een (regionale) aanpak op ingezet.

In de ons omringende (zwaar) verstedelijkte gebieden is er slechts gering ruimte voor opwekking van duurzame energie. Gemeente Landsmeer ziet (en neemt) haar medeverantwoordelijkheid in de gezamenlijke energietransitie, door haar ambitie hoog te leggen naar energieleverend in 2050. Hiermee dragen we ons steentje bij aan het algemeen belang en de behoefte aan duurzame energie vanuit de omringende verstedelijkte gebieden.

Naast, maar grotendeels gerelateerd aan de ambitie richting energieneutraal en energiepositief, zal de gemeente Landsmeer zich (ook) conformeren aan de landelijke ambitie 'aardgasloos in 2050'. Met ondersteuning vanuit onder andere het provinciale Servicepunt Duurzame Energie wordt (in regioverband) nader onderzocht wat dit voor Landsmeer (en de regio) betekent voor de toekomstige duurzame energiemix.

Ambitie

Van energieneutrale gemeentelijke organisatie in 2025 naar energiepositieve samenleving in 2050:

- gemeentelijke organisatie in 2025 energieneutraal
- particuliere woningbouw: in 2030 50% in 2050 100% e-neutraal
- sociale huurwoningen: in 2023 label B, in 2040 energieneutraal
- agrarische sector, industrie, bouwnijverheid en dienstensectoren energieneutraal in 2040
- Landsmeer produceert hernieuwbare energie 'voor het net' vanaf 2025 & is energiepositief in 2050

5. KLIMAAT, WATER EN GROEN

5.1 De opgave

Beleidskaders

De Natuurbeschermingswet (voorheen Flora en Faunawet, Natuurbeschermingswet en Boswet) verplicht iedereen zorg te dragen voor alle planten en dieren in Nederland. De Flora- en Faunawet is een kaderwet en heeft betrekking op de bescherming van inheemse flora en fauna: het in stand houden van plant- en diersoorten in het wild en de zorg om alle in het wild levende planten en dieren met rust te laten.

Het Ilperveld en het Twiske zijn binnen de gemeentegrenzen van Landsmeer aangewezen Natura 2000 gebieden. Dit zijn gebieden met natte graslanden, moeraszones en zoete wateren. In de moerassen komen kwetsbare verlandingsvegetaties als trilvenen en veenheiden voor. Het gebied is van groot belang voor o.a. de Noordse woelmuis, de roerdomp en de grutto. Tevens kunnen deze gebieden een belangrijke bijdrage leveren aan de habitat van insecten.”

Vanuit landelijk niveau worden de beleidskaders voor het thema Water gevormd door:

- Nationaal Waterplan 2009-2015
- Nationaal Bestuursakkoord Water
- Deltaprogramma 2015 'Nederland veilig en leefbaar in de 21 eeuw'
- Wet Milieubeheer
- Europese Kaderrichtlijn Water
- Waterwet
- Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening

De Nationale Klimaatadaptatiestrategie (NAS) 2016 is het Nederlandse antwoord op de oproep van de Europese Commissie om uiterlijk in 2017 een klimaatadaptatiestrategie vast te stellen. De NAS brengt in vier schema's – warmer, natter, droger en zeespiegelstijging – de effecten van klimaatverandering voor verschillende *sectoren* in beeld. Uitgangspunt van de NAS is dat een klimaatbestendig Nederland een gezamenlijke opgave is, waarvoor iedere Nederlander medeverantwoordelijk is. De NAS zet de koers uit en het Rijk zorgt voor invulling door een aantal zaken te initiëren:

- verhogen van het bewustzijn van de noodzaak van klimaatadaptatie;
- stimuleren van het in de praktijk brengen van klimaatadaptatie;
- benutten en uitbouwen van de kennisbasis;
- adresseren van urgente klimaatrisico's;
- verankeren van klimaatadaptatie in beleid en wet- en regelgeving;
- monitoring van voortgang en effectiviteit van het adaptatiebeleid.

De NAS vormt de opmaat naar een Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie, dat voortborduurt op alle uitvoering die al in gang is gezet, zoals door het Deltaprogramma en het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (zie hieronder).

Het Nationaal Deltaprogramma 2018 bevat maatregelen om Nederland te beschermen tegen overstromingen (*Deltaplan Waterveiligheid*), maatregelen voor de waterbeschikbaarheid (*Deltaplan Zoetwater*) en een aanpak en maatregelen om Nederland klimaatbestendig en waterrobuust in te richten en zo weerbaar te maken voor extreme weersomstandigheden (*Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie*).

Regio / gemeente

Het Groenbeleidsplan Landsmeer 2009-2019 gaat over inrichting en beheer van het openbaar groen in de gemeente Landsmeer. In het Groenbeleidsplan zijn de volgende doelstellingen opgenomen:

- behoud, ontwikkeling en duurzaam in stand houden van aantrekkelijk openbaar groen en openbare ruimte dat duurzaam bijdraagt aan een prettige woon- en werkomgeving waarbij ruimtelijke, esthetische, educatieve, recreatieve, ecologische en milieuregulerende functies gewaarborgd zijn;
- waar inrichting en functie dit toestaan wordt in het beheer van het groen gestreefd naar het scheppen van optimale randvoorwaarden voor de ontwikkeling (verbetering en/of uitbreiding) van ecologische en natuurwaarden in het groen;
- naast het leveren van een bijdrage aan de structurerende, esthetische, recreatieve en ecologische waarden in de wijk is de inrichting van nieuw groen gericht op efficiënt en duurzaam onderhoud;
- het onderhoudsniveau van het groen is gekoppeld aan de functie, ligging en de gewenste kwaliteit van het groen;
- bij het bestrijden van onkruid in plantvakken en op verhardingen in het streven gericht op het minimaliseren van het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen.

Het Gemeentelijk Waterplan 2016-2025 (opgesteld in opdracht van de gemeente en het HHNK) geeft een gezamenlijke, integrale en toekomstgerichte visie op het watersysteem in de gemeente en behandelt onder andere de thema's waterkwantiteit, waterkwaliteit en water in de bebouwde omgeving. De visie en de hieruit voortvloeiende doelstellingen zijn vertaald in een integraal uitvoeringsplan voor de komende 10 jaar met een concreet maatregelenpakket. Uiteindelijk doel is het realiseren van een veilig, ecologisch gezond watersysteem met een hoge belevingswaarde.

De wateropgave voor Landsmeer bestaat uit het verbeteren van het watersysteem (met onderliggende aspecten als waterkwaliteit, waterketen, beheer & onderhoud, duurzaamheid & klimaatbestendigheid, waterkwantiteit), het verlagen van de (maatschappelijke) kosten waar dat kan, het verminderen van de kwetsbaarheid van de afzonderlijke organisaties, duidelijkheid geven aan de burger en het vergroten van de kwaliteit van de leefomgeving.

In het gemeentelijk Waterplan zijn de volgende ambities en doelstellingen op het thema 'klimaatbestendigheid' opgenomen:

- Op verschillende schaalniveaus grijpt Landsmeer de kans om de effecten van klimaatverandering te beperken. Het uitvoeren van stresstesten heeft de gemeente inzicht gegeven in kansen en knelpunten binnen de gemeente, om anders om te gaan met water, grondstoffen en energie. De gemeente sluit haar ogen niet voor de specifieke problemen en sluit aan bij studies en zet stappen om de klimaateffecten op te vangen.
- Onder maatgevende (weers-)omstandigheden zijn er geen knelpunten in het oppervlaktewatersysteem. Direct afstromend hemelwater en hemelwater dat via uitlaten op het

oppervlaktewater terecht komt, resulteert in acceptabele kortdurende peilstijgingen zonder overlast en schade tot gevolg.

- Het landelijk gebied is Rijksbufferzone, waar flora en fauna uitstekend gedijen. Het belang van groenvoorzieningen voor een klimaatbestendige inrichting wordt onderkend.

Zoals afgesproken in het Bestuursakkoord Water Zaanstreek-Waterland (2014) is het (Concept) Gemeentelijk Rioleringsplan 2018-2023 gezamenlijk vormgegeven door het HHNK en de acht gemeenten binnen de samenwerkingsregio Zaanstreek-Waterland. Vanuit het oogpunt van de volksgezondheid en veiligheid heeft de gemeente de wettelijke taak om zorg te dragen voor een doelmatige inzameling, berging, transport en/of lokale zuivering van afval-, hemel- en grondwater. Het GRP 2018-2023 brengt de opgave vanuit deze zorgplicht voor de komende planperiode in beeld in relatie tot toekomstige ontwikkelingen (zoals verandering in wetgeving, meer extreme neerslag door klimaatverandering, een veranderende verhouding tussen overheid en burger en een grotere focus op doelmatig beheer) en laat zien op welke strategische wijze hier invulling aan wordt gegeven.

Deltavisie Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (2012)

Met de Deltavisie voor Hollands Noorderkwartier geeft het Hoogheemraadschap haar strategie voor de toekomst om het gebied van de provincie Noord-Holland boven het Noordzeekanaal bestand te maken tegen de klimaatveranderingen. De Deltavisie HHNK kan worden gezien als de regionale aanvulling op en uitwerking van het Nationale Deltaprogramma.

Dàt het klimaat verandert wordt door weinigen betwist. We ervaren op dit moment de eerste effecten daarvan. De snelheid waarmee het klimaat veranderd is nog onduidelijk. De visie gaat vooral om het verkleinen van de kans op rampen en overlast (preventie), adaptatie (aanpassing), mitigatie (verzachting) en compensatie (aanvulling) en uiteindelijk ook om acceptatie: het beperken van de gevolgen van de klimaatverandering en het gebruik maken van kansen die zich voordoen.

De Deltavisie bestaat uit drie hoofdthema's:

- waterveiligheid (o.a. gevolgen en risico's door zeespiegelstijging en (noordwester)stormen);
- wateroverlast (o.a. flinke afname van de ruimte voor water, terwijl de hoeveelheid neerslag toeneemt en in grotere pieken naar het oppervlaktewater wordt afgevoerd. Tegelijkertijd daalt de bodem, waardoor het oppervlaktewatersysteem bij hevige regenval al dat water niet snel genoeg kan verwerken, met overlast en schade als gevolg);
- voldoende schoon zoet water (o.a. peilhandhaving voor het in stand houden van de infrastructuur en het ecologisch gezond houden van het watersysteem, beregening door de agrarische sector, doorspoeling voor het faciliteren van gebruiksfuncties en het voorkomen van volksgezondheidsrisico's, koelwater voor industrie en bestrijding van hittestress in de stedelijke omgeving).

Stand van zaken

Uit de Quickscan kwam op het thema Klimaat, Water en Groen (vanuit de Gemeentelijke DuurzaamheidsIndex (GDI) 2017) en de Gemeentelijke Duurzaamheidsmonitor 2017) voor Landsmeer het volgende naar voren:

- Op de indicator Natuur scoort Landsmeer volgens de GDI-2017 een 3,0. Met een percentage van 30% natuur t.o.v. de totale oppervlakte van de gemeente (land en binnenwater, excl. rijkswateren), scoort Landsmeer hoger dan het landelijk gemiddelde (21%).

- In de Gemeentelijke Duurzaamheidsmonitor 2017 komt Landsmeer voor het thema Natuur en Landschap op een score van 61,5% ook boven het landelijk gemiddelde.
- Op de indicator Biologische Kwaliteit Oppervlaktewater scoort Landsmeer volgens de GDI-2017 met een 3,0 net iets onder het landelijk gemiddelde (3,2).
- In de Gemeentelijke Duurzaamheidsmonitor 2017 komt Landsmeer voor het thema Water met een score van 26,3% onder de gemiddelde score van alle Nederlandse gemeenten.

Aanvullende gemeentelijke informatie:

- Er zijn geen wettelijke verplichtingen, maar algemeen aanvaard is de norm van 75 m² openbaar groen per huishouden. Landsmeer komt hier met ongeveer 95 m² per huishouden ruim bovenuit.

Het is te vroeg om uitspraken te doen over waar Landsmeer staat wat betreft het thema 'Klimaatadaptatie'. Klimaatadaptatie is een relatief nieuw thema. Met het huidige beleid vanuit het Waterplan 2016-2025, het Gemeentelijke Rioleringsplan (GRP 2018-2023) en het beleid van het HHNK is duidelijk dat het actief wordt opgepakt. Daarbinnen liggen aandachtspunten zoals het uitvoeren van de klimaatstress test. Het onderwerp moet nog meer gaan leven bij gemeente, bedrijven en samenleving.

Nota bene:

Het veenweidegebied (brak grondwater) heeft o.a. gevolgen voor de kwaliteit van het oppervlaktewater. Dit is voor gemeente Landsmeer een gegeven situatie, waar weinig (direct) aan te veranderen en sturen valt. Maar aan de andere kant zorgt het veenweidegebied ook voor een positieve invloed op de biodiversiteit.

5.2 Visie en ambities

Ook al zetten we vanaf nu alles op alles om de reductie van CO₂ en overige broeikasgassen te beperken of naar nul te brengen, dan nog houden we de verandering van het klimaat helaas niet meer tegen. De eerste effecten zijn nu al merkbaar (denk aan extreme neerslag en het ene weerrecord na het andere), en dat zal in de toekomst alleen maar meer worden. Onszelf voorbereiden en meer weerbaar maken voor de effecten en gevolgen van klimaatverandering is dan ook hard nodig. Dit vergt slim, creatief en innovatief inzetten op de kansen en mogelijkheden die groen en water in de ruimtelijke inrichting ons bieden.

Naast de kansen en mogelijkheden voor klimaatadaptatie, zijn Groen en Water ook van groot belang voor aspecten als de (beleving van) de kwaliteit van de openbare ruimte, biodiversiteit en gezondheid. Hierbij volgen we in principe de uitgangspunten, ambities en doelstellingen zoals geformuleerd in het Gemeentelijk Waterplan en Gemeentelijk Rioleringsplan en het Groenbeleidsplan. Voor de lange termijn zouden we niet alleen moeten kijken naar Groen en Water vanuit het perspectief en belang van de mens, maar ook vanuit het perspectief en belang van de natuur op zich.

Ambitie

Groen

- Behoud en waar mogelijk verder ontwikkelen van kwantiteit en kwaliteit van het openbaar groen
- Bij herinrichting en onderhoud behouden en indien mogelijk vergroten van de biodiversiteit in de gemeente (hierbij wordt ingezet op 'restgroen' (bermen, perken, reststroken) en niet op het verruigen van grasvelden).
- Vergroten betrokkenheid en (mede)verantwoordelijkheid van bewoners bij het onderhoud en beheer van groen in de gemeente.
- Minimaliseren chemische onkruidbestrijding (conform landelijke normen).

Water

- Verbeteren waterveiligheid.
- Verminderen wateroverlast.
- Verbeteren waterkwaliteit: schoon water (zwemkwaliteit bij De Breek en het Twiske).
- Duurzaam peilbeheer (in relatie tot veenweidegebied, bodemdaling en CO₂-uitstoot).

Klimaat

- Een klimaatrobuust water(beheer)systeem: kansen groen en water optimaal inzetten en benutten voor klimaatadaptie.
- Veenweidegebied mogelijk emissieloos en streeft ernaar dat het veenweidegebied in later stadium CO₂ opneemt.

Lucht

- Naast de ambities die staan bij Mobiliteit ook andere oorzaken van Luchtvervuiling terugdringen.
- Stimuleren van maatregelen die de luchtkwaliteit verbeteren

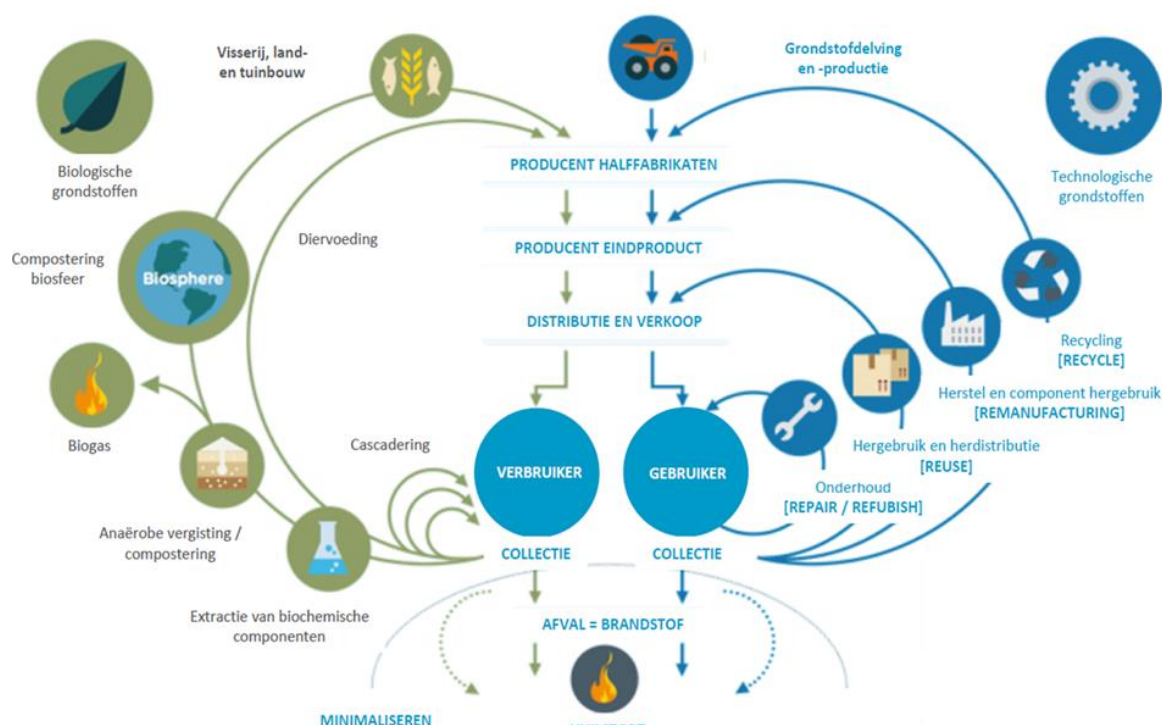
6. AFVAL EN GRONDSTOFFEN

6.1 De opgave

Beleidskaders

Landelijk

- In het Landelijk Afvalbeheerplan 2009-2021 (LAP2) is de landelijke doelstelling voor het scheiden van huishoudelijk afval aangescherpt van 65% in 2015 naar 75% in 2020.
- Het nieuwe Landelijk Afvalbeheerplan 2017-2029 (LAP3) treedt naar verwachting eind 2017 in werking. In het (concept) LAP3 is als wensbeeld opgenomen dat de hoeveelheid restafval in 2025 is afgenomen tot maximaal 30 kg per jaar. De ambitie is dat het afvalscheidingspercentage van 75% in 2020 uiteindelijk richting de 100% gaat.
- Het Ministerie van Infrastructuur en Milieu heeft het uitvoeringsprogramma VANG (Van Afval Naar Grondstof) opgezet met als doel om slimmer, efficiënter en zorgvuldiger om te gaan met grondstoffen. Vanuit het VANG-programma is de landelijke doelstelling voor huishoudelijk afval gesteld op 75% afvalscheiding en maximaal 100 kg restafval per inwoner per jaar in 2020.
- In het programma Circulaire Economie is aangegeven dat Nederland in het jaar 2050 circulair moet zijn. De ambitie hierbij is om in 2030 50% minder primaire grondstoffen (mineraal, fossiel en metalen) te gebruiken.

Figuur 6 - De circulaire economie is een economisch systeem dat bedoeld is om herbruikbaarheid van producten en grondstoffen te maximaliseren en waardevernietiging te minimaliseren. Het circulaire systeem kent 2 kringlopen van materialen. Een biologische kringloop, waarin reststoffen na gebruik veilig terugvloeien in de natuur. En een technische kringloop, waarvoor product(onderdelen) zo zijn ontworpen en vermarkt dat deze op kwalitatief hoogwaardig niveau opnieuw gebruikt kunnen worden. Hierdoor blijft de economische waarde zoveel mogelijk behouden.
(bron: Ellen MacArthur foundation)

- De aanpak van zwerfafval in Nederland heeft een extra impuls gekregen door de Raamovereenkomst Verpakkingen 2013-2022. Gemeenten kunnen vanuit deze raamovereenkomst jaarlijks een vergoeding ontvangen voor de extra inzet op preventie en aanpak van zwerfafval.

Gemeente

In de gemeente Landsmeer wordt huishoudelijk afval ingezameld in de fracties: GFT (huis aan huis via minicontainers & via verzamelcontainers), glas (via verzamelcontainers), PMD (huis aan huis met zakken), oud papier en karton (huis aan huis door verenigingen & via verzamelcontainers) en restafval (huis aan huis via minicontainers & via verzamelcontainers). Overige fracties kunnen bij de gemeentelijke milieustraat gescheiden worden ingeleverd.

Voor het onderwerp zwerfafval is er in de gemeente een kleine groep vrijwilligers actief die zelfstandig en vrijwillig zwerfafval opruimt. Hierbij krijgen zij steun van de gemeente, in materieel (prikkers en vuilniszakken) en het bij afvoeren van afval na een grote opruimactie. Deze groep is zeer actief en betrokken en wil graag uitbreiden in het aantal acties dat ze doen, maar ook afspraken maken met partijen aangaande afvalvoorkoming. Met een pilot participatie (gefinancierd vanuit de vergoeding via het landelijk Zwerfafvalfonds) biedt de gemeente ondersteuning aan dit initiatief.

Stand van zaken

Uit de Quickscan kwam op het thema Afval & Grondstoffen (vanuit de Gemeentelijke DuurzaamheidsIndex (GDI) 2017 en de Gemeentelijke Duurzaamheidsmonitor 2017) voor Landsmeer het volgende naar voren:

- Op de indicator Huishoudelijk Afval scoort Landsmeer volgens de GDI-2017 een 6,0. Met een totale hoeveelheid grof en fijn huishoudelijk afval van 549 kg (2015) afval per inwoner per jaar, zit Landsmeer boven het gemiddelde van 504 kg per inwoner per jaar.
- Op de indicator Afvalscheiding scoort Landsmeer volgens de GDI-2017 een 5,1. Met een scheidingspercentage van 51% (2015) zit Landsmeer onder het landelijk gemiddelde (54%).
- Volgens de Gemeentelijke Duurzaamheidsmonitor zit de gemeente Landsmeer met een score van 35,1% op het thema Afval & Grondstoffen onder de gemiddelde score van alle Nederlandse gemeenten.

De hoeveelheid restafval in Landsmeer bedraagt staat (in 2015) 2.774 ton, wat neer komt op 253 kg per inwoner per jaar (landelijk gemiddelde is 250 kg per inwoner per jaar). Hier is de landelijke doelstelling van maximaal 100 kg per inwoner per jaar in 2020 nog ver buiten bereik.

Nota bene:

De effecten van de uitgebreide bewoners informatiecampagne en het uitbreiden van de bronscheiding (frequentieverdubbeling en toevoegen Metalen en Drankenkartons) vanaf 2016-2017 zijn in de indexen nog niet verwerkt. De eerste cijfers geven een stijging in het scheidingspercentage aan. Echter, brengt deze stijging ons nog niet bij het gewenste scheidingspercentage.

Door aansluiting van het huishoudelijke afval uit Landsmeer op de AEB-nascheidingsinstallatie (geopend in november 2017) zal naar verwachting het scheidingspercentage hoger worden. Het is nog te vroeg om iets te kunnen zeggen over de precieze effecten en resultaten.

6.2 Visie en ambities

Voor het thema Afval gaat het enerzijds om het beperken van het gebruik en de verspilling van primaire grondstoffen, en anderzijds om het vergroten van hergebruik en het sluiten van kringlopen.

Gezien de huidige situatie zijn de landelijke VANG-doelstellingen voor Landsmeer nog ver weg. Om ambitieus, maar ook realistisch te blijven, gaat Landsmeer voor realisatie van de VANG-doelstellingen (75% afvalscheidingspercentage en maximaal 100 kg restafval per inwoner per jaar) in 2025.

Om deze doelstelling te realiseren blijven we zoeken naar meer (en/of andere) kansen en mogelijkheden om bronscheiding (en nascheiding) van het huishoudelijk afval in Landsmeer te verbeteren.

Ambitie

- Verbetering van het afvalscheidingspercentage naar 75% & reductie van de hoeveelheid restafval naar maximaal 100 kg per inwoner per jaar in 2025.
- Goede 'schoonheidsgraad' in woongebieden en centrum: zowel objectief als wat betreft beleving van overlast door zwerfafval bij bewoners.
- Stimuleren van de circulaire economie ('van afval naar grondstof').

7. MOBILITEIT

7.1 De opgave

Beleidskaders

Regio

Momenteel wordt gewerkt aan de doorvertaling van de regionale Strategische Visie Mobiliteit in het Regionaal Beleidskader Mobiliteit. Deze wordt eind 2017 vastgesteld als vervanging van het Regionaal Verkeer- en Vervoerplan. In het Beleidskader Mobiliteit zijn de volgende – voor deze Quickscan Duurzaamheid relevante – strategische opgaven gedefinieerd:

- van modaliteit naar mobiliteit (bereikbaarheid) – betere integratie van bestaande vervoerswijzen;
- naar een CO₂-neutraal mobiliteitssysteem – meer aandacht voor ‘Parijs’ en leefbaarheid;
- mobiliteit en omgeving passen bij elkaar – meer aandacht voor inpassing en ruimtelijke kwaliteit.

Gemeente

De Mobiliteitsvisie Landsmeer (2017) bevat de geactualiseerde beleidslijn op de primaire thema’s verkeersveiligheid en bereikbaarheid en geeft aan hoe verkeer en mobiliteit bij kan dragen aan het verbeteren van de leefbaarheid, gezondheid, duurzaamheid en de ruimtelijke kwaliteit.

Wat betreft ‘duurzaamheid’ zijn de volgende ambities en doelstellingen uit de Mobiliteitsvisie relevant:

- Het bevorderen, verbeteren en stimuleren van duurzame, schone en gezonde vervoerswijzen (zoals lopen, (elektrische) fiets, openbaar vervoer en de elektrische auto) ten opzichte van het (traditionele) gemotoriseerde verkeer. Dit draagt bij aan de veiligheid, de leefbaarheid, het beperken van het gebruik van fossiele vervuilende brandstoffen en het streven naar een goede gezondheid van de inwoners.
- Het bewerkstelligen van duurzaam mobiliteitsbeleid is tweeledig. Enerzijds zoveel mogelijk ritten (met name autoritten) voorkomen of verkorten (bijv. door het stimuleren van thuiswerken of door maatregelen in de ruimtelijke ordening) en anderzijds verplaatsingen zo schoon mogelijk laten plaatsvinden (lopen of (elektrische) fiets voor relatief korte afstanden en OV of elektrische (deel)auto bij langere verplaatsing).
- Het streven naar een mooie, sociale, functionele, leefbare, leesbare en recreatief aantrekkelijke openbare ruimte waarin het gewenste gedrag zo veel mogelijk op een natuurlijke manier wordt afgedwongen. In de eerste plaats wordt hierbij gestreefd naar het beperken van de verkeershinder op en aan het Lint en in de verblijfsgebieden (door bijvoorbeeld het beïnvloeden van de vervoerswijze, het beperken van onnodig (vracht)verkeer op het Lint en het onderzoeken van de mogelijkheden tot het inzetten van kleinere vrachtauto’s en bussen).
- Verbeteren van de voorzieningen voor fietsers en het openbaar vervoer.
- Uitbreiden van deelauto-initiatieven kan het aantal (vervuilende) autoritten beperken.
- Bevorderen van het fietsgebruik door te faciliteren in aantrekkelijke, comfortabele en kansrijke fietsroutes.

- Belonen van de mensen die nu al voornamelijk de fiets gebruiken en promoten van (elektrisch) fietsen bij weggebruikers die nu veelvuldig de auto gebruiken. De gemeente neemt het voortouw om fietsen door middel van marketing op de kaart te zetten. Hierbij kan ook het bedrijfsleven worden betrokken.
- De gemeente Landsmeer zal medewerking verlenen aan initiatieven om te komen tot een duurzaam (elektrisch) verkeer en vervoersysteem, mits deze passen binnen de vigerende wet- en regelgeving. De gemeente zal niet zelf actief laadpalen voor elektrische voertuigen gaan aanleggen, maar faciliteert marktpartijen hier wel in (zie separaat uitgewerkte beleidsregels).
- Samen met de bedrijven in Landsmeer wordt bekeken hoe en of verduurzaming van het bevoorradend vervoer mogelijk is (bijvoorbeeld middels elektrische voertuigen).
- Binnen de Stadsregio Amsterdam is een hoogwaardig OV-netwerk aanwezig. De gemeente stimuleert het gebruik van het OV ten opzichte van de auto, maar kan wel als voorwaarde stellen dat ook het OV (op termijn) op duurzame wijze plaats gaat vinden.
- In het Beheerplan Wegen wordt in kader van duurzaamheid hergebruik en een bewuste keuze van materialen gepropageerd.

De (gemeentelijke) Beleidsregels oplaadpunten elektrische auto's (2017) zijn opgesteld om duidelijkheid te geven (zowel intern bij de gemeente als richting de burger) op welke plaatsen en onder welke voorwaarden oplaadinfrastructuur voor elektrische auto's kan worden gerealiseerd. Het beleid geldt voor wegen die in beheer zijn bij de gemeente Landsmeer. Een oplaadpaal of oplaadinfrastructuur kan door een individuele gebruiker worden aangevraagd, maar kent na realisatie een openbaar karakter en is dus door iedereen (tegen betaling) te gebruiken.

Stand van zaken

De landelijke monitors (GDI-2017, de Gemeentelijke Duurzaamheidsmonitor en de Klimaatmonitor) laten het volgende zien wat betreft gemeente Landsmeer en het thema Mobiliteit:

- het aantal verplaatsingen per dag dat op andere wijze dan per auto wordt afgelegd, ligt in de gemeente Landsmeer lager dan het landelijk gemiddelde (49,6% in Landsmeer t.o.v. 53% landelijk gemiddeld);
- de CO₂-uitstoot van het wegverkeer in Landsmeer is ongeveer gelijk aan landelijk gemiddeld (0,87 ton per inwoner in Landsmeer t.o.v. 0,85 ton landelijk gemiddeld);
- wat betreft infrastructuur en bereikbaarheid scoort Landsmeer volgens de Gemeentelijke Duurzaamheidsmonitor 2017 lager dan landelijk gemiddeld (26,5% versus 46%);
- In Landsmeer zijn in 2017 88 (semi)elektrische voertuigen

Hiernaast heeft de gemeente Landsmeer onlangs (2017) haar eigen gemeentelijk wagenpark fors verduurzaamd (elektrisch / schoon / zuinig).

Nota Bene:

Wat betreft kansen en (on)mogelijkheden op het thema Mobiliteit is de gemeente Landsmeer voor een deel afhankelijk van landelijke c.q. regionale partijen. Denk bijvoorbeeld aan de Ringweg en Schiphol. De gemeente heeft op dit dossier niet zelf (direct) de touwtjes in handen, maar kan uiteraard wel - binnen de mogelijkheden en reikwijdte die de gemeente hierin heeft – doen wat zij kan.

7.2 Visie en ambities

Het thema Mobiliteit heeft zowel een relatie met het thema Energie (CO₂-uitstoot door wegverkeer) als het thema Luchtkwaliteit (effect uitstoot wegverkeer op luchtkwaliteit). Ambities en de daaruit afgeleide maatregelen op het thema Mobiliteit hebben dus effect op meerdere vlakken. Hierbij volgen we in principe de uitgangspunten, ambities en doelstellingen zoals recent geformuleerd in de gemeentelijke Mobiliteitsvisie.

Ambitie

- Terugdringen vervuiling door uitlaatgassen en fijnstof vanuit (weg)verkeer.
- (Blijven) stimuleren van duurzaam vervoer (lopen, fiets, openbaar vervoer en elektrisch vervoer) ten opzichte van conventioneel autoverkeer op fossiele brandstoffen.
- 15% reductie CO₂-uitstoot/energiegebruik door wegverkeer in 2025 (t.o.v. 2015)¹

¹De sector Verkeer en Vervoer is – volgens de Nationale Klimaatmonitor – goed voor een CO₂-uitstoot van 11.379 ton (2015). Het wegverkeer (excl. snelwegen) in Landsmeer is – volgens de Nationale Klimaatmonitor – ‘goed’ voor een energiegebruik van 133 TJ in 2015.

8. MILIEU- EN LEEFOMGEVINGSKWALITEIT

8.1 De opgave

Beleidskaders

Landelijk

De Wet bodembescherming (Wbb) omvat regels om de bodem en het grondwater te beschermen. Tevens staat in de Wbb de regelgeving over sanering van verontreinigde bodem en grondwater.

In het Besluit bodemkwaliteit is de wet- en regelgeving voor het ontgraven en toepassen van grond en baggerspecie geregeld. Het is niet zonder meer toegestaan om grond en baggerspecie ergens te ontgraven en op een andere plaats neer te leggen of toe te passen. Voorkomen moet worden dat het toepassen van grond en baggerspecie de ontvangende bodem verontreinigt en risico's vormt voor het (toekomstige) bodemgebruik.

De Europese normen voor luchtkwaliteit zijn een stuk soepeler dan de gezondheidsnormen zoals gesteld door de World Health Organisation. Wanneer luchtvervuiling zich niet kan verspreiden wordt de concentratie op bepaalde plekken hoger en moet er dus actie ondernomen worden.

- de (Europese) norm voor stikstofdioxide (NO₂) is 30 µg per m³;
- de (Europese) normen voor fijnstof (PM10) zijn 40 µg per m³ (de WHO adviseert <20 µg per m³);
- ultrafijnstof kent een (Europese) grenswaarde van 25 µg/m³ waaraan sinds 1 januari 2015 moet worden voldaan. De advieswaarde van de WHO is <10 µg/m³.

Op Europees niveau is er een Richtlijn Omgevingslawaaai opgesteld om de gevolgen en hinder van omgevingsgeluiden te kunnen terugdringen. Om aan deze Europese Richtlijn te kunnen voldoen is Nationaal beleid opgesteld:

- de Wet milieubeheer schrijft voor welke geluidproductieplafonds gelden voor rijkswegen en spoorwegen. Daarnaast bevat de Wet milieubeheer geluidsbelastingkaarten en actieplannen, in lijn met de Europese richtlijn omgevingslawaaai.
- de Wet geluidhinder bevat bepalingen om geluidshinder op onder meer gezondeerde industrieterreinen en op weg- en spoorwegverkeer te voorkomen en te bestrijden. De wet is gericht op de geluidsbescherming van burgers en hun woonomgeving.

Het landelijk beleid aangaande Externe Veiligheid bestaat uit:

- Wet vervoer gevaarlijke stoffen
- Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi)
- Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb)
- Besluit externe veiligheid transportroutes (Bevt) waarmee het verplicht wordt transportroutes waarlangs gevaarlijke stoffen worden vervoerd vast te leggen in het bestemmingsplan.
- de algemene regels op grond van de Wet milieubeheer (Activiteitenbesluit, Vuurwerkbesluit)

Regio / gemeente

Om grondverzet, conform het Besluit bodemkwaliteit, op een duurzame manier vorm te kunnen geven dient een gemeente te beschikken over een bodemfunctieklassenkaart, desgewenst een bodemkwaliteitskaart en desgewenst een bodembeheernota. Vanuit de Omgevingsdienst IJmond is in dit kader in 2013 de Nota Bodembeheer Regio Waterland opgesteld, met bijbehorende bodemkwaliteitskaarten.

De gemeente volgt het landelijke, generieke kader van het Besluit bodemkwaliteit. Op een aantal aspecten heeft de gemeente (uiteeraard binnen de mogelijkheden van het Besluit bodemkwaliteit) gebiedsspecifiek beleid opgesteld. Belangrijkste aspect hierbij is dat het Bodembeheer regionaal wordt opgepakt (Regio Waterland, via ODIJmond), waardoor de implementatie efficiënter kan plaatsvinden en uitwisselingsmogelijkheden en daarmee de toepassingsmogelijkheden voor grond en baggerspecie worden vergroot.

Bij het nuttig toepassen van grond hanteren de gemeenten van de regio Waterland het standstill principe op beheergebiedsniveau. Dit betekent dat de bodemkwaliteit in het beheergebied niet mag verslechteren. Binnen het beheergebied is een vermindering van de kwaliteit, waarbij de vastgestelde Lokale Maximale Waarden niet worden overschreden, alleen toelaatbaar als elders in het beheergebied een verbetering van de bodemkwaliteit wordt gerealiseerd.

Er is geen specifiek gemeentelijk beleid vastgesteld op de thema's luchtkwaliteit, geluid externe veiligheid.

Stand van zaken

Uit de Quickscan kwam op de Milieu- en Leefkwaliteit deelthema's Bodem en Luchtkwaliteit (vanuit de Gemeentelijke DuurzaamheidsIndex (GDI) 2017 en de Gemeentelijke Duurzaamheidsmonitor 2017) voor Landsmeer het volgende naar voren:

- In de Gemeentelijke Duurzaamheidsmonitor 2017 komt Landsmeer voor het thema Bodem met een score van 60,3% ongeveer gelijk aan de gemiddelde score van alle Nederlandse gemeenten.
- Op het thema Lucht scoort Landsmeer volgens de GDI-2017 een 8,2. Met een (voor bevolking gewogen) jaargemiddelde van 16,2 µgram NO₂(stikstofdioxiden) per m³ scoort Landsmeer gelijk aan het Nederlandse gemiddelde en wordt de (Europese) norm ruim gehaald. Met een (voor bevolking gewogen) jaargemiddelde van 20 µgram PM10 (fijnstof) per m³ zit Landsmeer net iets boven het landelijk gemiddelde (19,7 µgram per m³), wordt de Europese norm gehaald en zit Landsmeer net op de WHO-advieswaarde.
- In de Gemeentelijke Duurzaamheidsmonitor 2017 komt Landsmeer voor het thema Lucht met een score van 82,9% boven de gemiddelde score van alle Nederlandse gemeenten.

Wat betreft het thema Geluid zijn er geen noemenswaardige probleemsituaties in Landsmeer aanwezig. Om ook de bewoners van de nieuwbouwwijk Luijendijk-Zuid te beschermen tegen mogelijke geluidsoverlast, is langs de Ringweg A19 een nieuw geluidsscherm aangelegd.

Op het thema Externe Veiligheid zijn er geen probleemsituaties in Landsmeer. Aandachtpunten zijn het tankstation langs de A10 en vervoerroutes van gevaarlijke stoffen over het Noord-Hollands Kanaal en de A10.

8.2 Visie en ambities

Uitgangspunt bij het thema Milieukwaliteit & Leefomgeving is het bewaken en handhaven van de landelijke normen, wet- en regelgeving op de onderliggende deelthema's bodem, luchtkwaliteit, geluid en externe veiligheid. De huidige situatie in Landsmeer op de genoemde thema's moet minimaal behouden blijven en waar mogelijk verbeteren.

Extra inzet is nodig op de aspecten bodemsanering en hinder van vliegverkeer. De luchtkwaliteit in Landsmeer (met name rondom Het Lint) is een aspect dat nader onderzoek (en op basis daarvan mogelijk ook extra inzet) vergt.

Ambitie

- Minimaal (blijven) voldoen aan Europese en landelijke normen, wet- en regelgeving op de deelthema's Bodem, Luchtkwaliteit, Geluid en Externe Veiligheid.

9. DUURZAME GEMEENTELIJKE ORGANISATIE

9.1 De opgave

Beleidskader

Landelijk

In het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen hebben inmiddels al zo'n honderd overheidspartijen afgesproken om werk te gaan maken van Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) in de eigen organisatie. En daarbij verder te gaan dan het toepassen van minimumeisen.

In het Nationaal Energieakkoord is het Europees streven overgenomen dat alle gebouwen in 2050 energieneutraal moeten zijn. Als onderdeel daarvan is bepaald dat in 2030 alle kantoorgebouwen (dus ook gemeentelijke kantoren) over energielabel C moeten beschikken.

Vanuit de Taskforce Verlichting zijn in 2007 concrete doelstellingen voor energiebesparing op openbare verlichting overeengekomen: 30% energiebesparing in 2020 (t.o.v. 2007). In het Nationaal Energieakkoord is als doelstelling opgenomen minimaal 20% absolute energiebesparing bij openbare verlichting en VRI's in 2020 (t.o.v. 2013).

Gemeente

In de Nota Inkoop en Aanbestedingsbeleid Landsmeer (2014) is duurzaam inkopen als aparte paragraaf opgenomen. Hierin wordt aangegeven dat de gemeente Landsmeer vanuit haar voorbeeldfunctie er naar streeft om sociale en milieuaspecten mee te nemen in haar inkoopprocessen.

Vanuit het streven naar duurzaam en maatschappelijk verantwoord inkopen zet de gemeente Landsmeer o.a. in op het aspect 'Social Return on Investment' (stimuleren van werkgelegenheid voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt). Naast het sociaal rendement wordt er ook aandacht besteed aan het economisch rendement en arbeidsomstandigheden.

Tenslotte kijkt de gemeente bij het inkopen van producten en diensten vanuit duurzaamheid naar bijvoorbeeld materiaalkeuze. Bij herinrichting en renovatiewerkzaamheden in de openbare ruimte zet de gemeente in eerste instantie in op hergebruik van materialen (en stimuleert aannemers hier creatief mee om te gaan). Andere aspecten die belangrijk zijn bij de afweging van duurzaam inkopen zijn levensduur en lagere onderhoudskosten. Per inkooptraject wordt een afweging gemaakt welke belangen het zwaarste wegen.

Wat betreft verduurzaming van gemeentelijk vastgoed wordt samen met de gebouwbeheerder gezocht naar ruimte in het MeerjarenOnderhoudsprogramma voor energiebesparingsopties die binnen redelijke termijn kunnen worden terugverdiend of naar extra budgetten die uit de energiebesparing bekostigd kunnen worden.

Met het Plan van Aanpak VerLEDden Landsmeer 2017-2022 is besloten om in fasen alle in beheer zijnde openbare verlichting binnen de gemeentegrenzen van Landsmeer te voorzien van energiezuinige LED-verlichting.

Duurzaam inkopen wordt – zover bekend – nog niet op alle terreinen structureel opgepakt.

Wel is bijvoorbeeld bij het vervangen van (een deel van) het wagenpark van de gemeentewerf in 2017 – waar technisch mogelijk – ingezet op elektrische voertuigen. Waar elektrisch rijden niet toepasbaar was, is gekozen voor energiezuinige EURO6-motoren.

Een tweede voorbeeld is de recente aanbesteding voor de inkoop van energie voor gemeentelijke gebouwen, waarbij is ingezet op 100% duurzame elektriciteit en biogas.

Wat betreft verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed zijn in de afgelopen jaren zonnepanelen geplaatst op de gemeentewerf, het gemeentehuis en de basisscholen in Landsmeer. Daarnaast wordt middels de datalogger het energiegebruik van de CV en luchtbehandelingsinstallaties gemonitord.

In 2018 wordt voortgegaan met het vervangen van nog aanwezige energie-onzuinige openbare verlichting nu op basis van het Plan van Aanpak VerLEDden Landsmeer 2017-2022.

9.2 Visie en ambities

Naast invloed op inhoudelijke beleidsthema's rondom duurzaamheid, heeft de gemeente een belangrijke (voorbeeld)rol als het gaat om het oppakken van duurzaamheid in de eigen gemeentelijke organisatie. Door in de bedrijfsvoering het goede voorbeeld te geven, kun je bewoners, bedrijven en organisaties in je gemeente inspireren om ook met duurzaamheid aan de slag te gaan.

De gemeente Landsmeer wil voorloper, trekker en voorbeeld op het gebied van duurzaamheid worden. Dat betekent dat op het gebied van gemeentelijke bedrijfsvoering (met als onderdelen o.a. duurzaam inkopen, afvalscheiding, beheer gemeentelijk vastgoed en openbare verlichting) de ambities omhoog zullen moeten en de uitvoering een tandje sneller. Door echt eigen inspanningen en resultaten te laten zien, kan de gemeente het goede voorbeeld geven, het belang van duurzaamheid uitdragen en zo andere partijen stimuleren en inspireren om ook hun verantwoordelijkheid te nemen.

Ambitie

- (Verdere) verduurzaming gemeentelijk vastgoed (alle vastgoed in 2023 energielabel C) en verLEDden openbare verlichting gereed in 2022.
- Professionalisering maatschappelijk verantwoord inkopen (in 2019 aansluiten bij landelijk Manifest Duurzaam Inkopen)
- Verduurzaming gemeentelijke bedrijfsvoering (o.a. verbetering afvalscheiding kantooronderdeel)